

Prof. dr. sc. Refik Čatić

CJELOŽIVOTNO UČENJE U SPORTU

Sažetak

Predmet ovog rada je cjeloživotno učenje u sportu. Rad je istraživački i ima za cilj da se ustanovi da li postoji statistički značajna razlika u stavovima ispitanika o uticaju sporta na život, razlozima upisa na višu trenersku školu, o očekivanjima od studija, kvalitetu obrazovanja, te oblicima permanentnog usavršavanja.

Dalji cilj istraživanja je ustanovljavanje da li starosna dob, dužina i način bavljenja sportom utiču na stavove o uticaju sporta na život, razlozima upisa na višu trenersku školu, očekivanjima od studija, kvalitetu obrazovanja, te o oblicima permanentnog usavršavanja.

Uzorak u našem istraživanju sačinjava 58 polaznika Više trenerske škole.

Uvod

Danas je važnije nego ikada prije biti doživotni učenik. Radno mjesto se stalno mijenja; zaposleni prihvataju timski pristup rješavanju problema, a ne rade u izolaciji. Sve više se pred zaposlene postavlja zahtjev osposobljavajuća za filtriranje velikih količina informacija i potreba da komuniciraju efikasno, bilo u pisanom ili govornom obliku. Tehnologija ispunjava skoro svako radno okruženje, usljed čega zaposleni moraju da stiču nova znanja tokom svog radnog vijeka.

Čovjek nikada ne prestaje učiti. Učenje kroz organiziran i sistematski proces, kakva je nastava, pruža najviše mogućnosti. Kako je ovaj period ograničen, a kako se ljudska spoznaja sve više umnožava (eksplozija znanja), pred svakog čovjeka se postavlja imperativ doživotnog učenja. Baš zbog toga što se svijet brzo mijenja, uvijek postoji nešto što bi trebalo naučiti, tako da je koncept doživotnog i permanentnog učenja nužnost bez obzira

kojim se poslom čovjek bavio. Pa ipak nastavni poziv je poseban jer je u pitanju profesionalna potreba za kontinuiranim samoobrazovanjem. »Kad se nastavnik prestane razvijati, to se dogodi i s njegovim učenicima« (Berth, 1990, str. 50).

«Cjeloživotno učenje nastavnika ujedno je i proces i željeni ishod poboljšanja kvaliteta škola» (L. Stoll i D. Fink, Mijenjajmo naše škole). Kao ishod, permanentno usavršavanje trebalo bi da nastavnik doživljava i osobno i razvojno, što u konačnom utiče na njegovo mišljenje i samopuzdanje.

Kako nastavnici uče?

Učenje odraslih ima izvjesne osobitosti u odnosu na učenje djece. U tradicionalnom pristupu usavršavanja nastavnika polazilo se od toga da su svi nastavnici istih mogućnosti i istih struktura ličnosti kao i da svi imaju istu ličnu historiju. Nastavnici, također, prolaze kroz različite faze psihičkog razvoja što se odražava i na njihovu motivaciju i životna postignuća. U jednom švajcarskom istraživanju utvrđeno je da su isti nastavnici u jednom periodu bili «pozitivisti», koji su sudjelovali u inovacijama, a kasnije su se zadovoljavali klišeima. Također, je utvrđeno da isti nastavnici, u pojedinoj životnoj fazi, osjete razočarenje i ogorčenje zbog neuspjeha reformi i onoga što smatraju pomanjkanjem entuzijazma upravnog osoblja. Drugim riječima na profesionalni razvoj nastavnika utiču različita stanja ega, entuzijazma, intelektualnog i interpersonalnog statusa, pa se otuda zbiva nešto što u pojedinom periodu može poticati na novo učenje, u drugom periodu može sputavati. Oja (1991) kaže:»Teoretičari faze težišta stavljaju na pozadinske obrasce mišljenja i rješavanja problema koji igraju središnju ulogu u određivanju načina gledanja nekog pojedinca na svijet.»

Knowles, (1980), Dalellew i Martinez (1988) navode sljedeća obilježja učenja odraslih:

- disciplinarniji - ne ovise o drugima i mogu izgraditi vlastito okružje za učenje;
- unose vlastita iskustva - koja oblikuju njihovu spremnost da uče te utiču na njihove postavke o učenju;
- prolaze kroz prijelazne faze - što utiče na njihov odnos prema učenju;
- uče za specifične svrhe - gurati ih silom i u situacije u kojima moraju učiti ne znači da će oni i «apsorbovati» to znanje;

- usmjereni su na probleme, te žele odmah primijeniti ono što uče na rješavanje određenih problema.

Koncept virtualnih učilišta i potreba za cjeloživotnim učenjem

Potreba za učenjem "od kolijevke do groba" vjerojatno se oduvijek intuitivno osjećala, ali ona postaje posebno izražena rastom tehnologije, te razvojem i stvaranjem globaliziranog informacijskog društva u drugoj polovici 20. stoljeća. Sve kvalitetnija i dostupnija tehnološka rješenja mijenjaju radne, poslovne, društvene, pa čak i obiteljske odnose. Od čovjeka koji želi biti aktivnim članom društvene zajednice očekuje se kontinuirano praćenje sve češćih promjena, iskorištavanje ponuđenih novih mogućnosti, anticipativno mišljenje i stvaralačko ponašanje.

Da bi mogao udovoljiti takvim pooštrenim zahtjevima, čovjek mora trajno učiti. Razvija se opća svijest o potrebi učenja tokom cijeloga života, a ne samo u njegovom manjem razdoblju. Demaskiraju se zablude o "biološkoj predodređenosti" određene (mladalačke) životne dobi za učenje.

Koncept virtualnih učilišta kompatibilan je s nužnošću cjeloživotnog učenja. Ponuda obrazovnih sadržaja putem interneta, odnosno WWW-a i ostalih standardnih internetskih servisa, omogućuje zadovoljenje te potrebe na jednostavan, fleksibilan, pa i razmjerno jeftin način. Sponzoriranjem virtualnog učilišta određena firma može doći u kontakt s ljudima koji već imaju stanovitog radnog iskustva, ali svoja znanja žele osvježiti i dopuniti. Na taj način pronaći će osobe koji su već kvalificirane za obavljanje nekih poslova, ali imaju ambicija činiti to još i bolje, a takvi su stručnjaci posebno vrijedni. Stupajući s njima u kontakt firma ih može, putem virtualnog učilišta, usmjeriti upravo prema specijalizaciji za obavljanje one vrste zadataka za koje je ona sama zainteresirana, te tako, u razmjerno kratkom vremenu, popuniti svoje "kadrovske rupe".

Sponzorirana virtualna učilišta usmjerena cjeloživotnom obrazovanju polaznika mogu biti prividno neprofitabilna, odnosno indirektno profitabilna, ili pak djelovati na potpuno jasnim ekonomskim osnovama.

Primjer je naizgled neprofitabilnog, a zapravo indirektno profitabilnog virtualnog učilišta velika virtualna internetska zajednica SeniorNet (<http://www.seniornet.org>), koja okuplja ljude

tzv. treće životne dobi i nudi im, između ostaloga, brojne obrazovne programe iz onih tematskih područja koja posebno zanimaju upravo taj segment populacije (zdravstveno savjetovanje i prosvjećivanje, osobno financijsko upravljanje i investiranje, rekreacija, hobiji itd.). "Pohađanje" takvih programa, odnosno tečajeva obično je besplatno, ali se profitabilnost ostvaruje indirektno, prodajom određenih proizvoda i usluga o kojima su informacije vještim marketingom inkorporirane u obrazovne sadržaje.

Direktno profitabilnih učilišta daleko je više, a radi se o svim onima čije "pohađanje" polaznici, koji mogu biti svih starosnih skupina, plaćaju.

Sa stajališta potrebe za cjeloživotnim učenjem koncept sponzoriranih virtualnih učilišta, dakle, nudi koristi svim stranama - polaznicima tako što mogu dobro i razmjerno jednostavno zadovoljiti svoje potrebe, sponzorima zato što im omogućuje direktno ili indirektno ostvarivanje profita, a društvenoj zajednici time što njezini članovi postaju obrazovaniji, što onda opet nužno rezultira povećanom ekonomskom snagom takve zajednice i kvalitetom života u njoj.

Zašto sport?

Sva živa bića, pa i čovjek dok su živa i zdrava, ali i da bi ostala živa i zdrava imaju potrebu za fizičkom aktivnošću i kretanjem. Neke aktivnosti i vrste kretanja su sastavni dio svakodnevnog života, ali one nisu dovoljne da bismo bili tjelesno zdravi i psihički snažni, uravnoteženi i da bismo se dobro osjećali. Neophodne su nam i sportske ili rekreativne aktivnosti o čemu svjedoči veliki broj ljudi koji se spontano, iz zadovoljstva bave nekim od brojnih sportova, ili rekreativnih aktivnosti. I najjednostavnije aktivnosti ove vrste imaju brojna dejstva na naš organizam i psihičko stanje.

Sport donosi radost, osjećanje solidarnosti, navodi na druženje, gradi kompletne ličnosti sa zdravim pristupom životnim problemima.

Sport je globalni kulturološki, medijski i ekonomski fenomen koji spaja sve ljude svijeta.

Dugoročna težnja škole trebalo bi da bude za sport i u sportu. Možemo imati privilegiju da dijelimo život sa zdravim

generacijama, sa budućim šampionima. Međutim, ta privilegija se mora i zaslužiti.

Zato, naša je obaveza da stvorimo uvjete koji bi svakom djetetu, a i svakom odraslom, omogućili da se uključe u sportska dešavanja na pravi način.

Djeca po svojoj prirodi imaju dovoljno energije i želje da se uključe u sve pozitivne društvene tokove.

Naš posao je da ne dozvolimo da droga, alkohol i nasilje budu njihova svakodnevnica. Naš posao je da ih educiramo, pokrenemo i usmjerimo.

Porodica igra ključnu ulogu u oblikovanju iskustava vezanih za fizičke aktivnosti djeteta. Motivacija i mogućnost da se djeca bave sportom dolazi od roditelja i ukućana.

Istraživanja su pokazala da su djeca fizički aktivnija ukoliko su roditelji i najbliže okruženje u domu fizički aktivni.

Bavljenje sportom, ili rekreativnim aktivnostima na nas djeluje na sljedeći način:

- štiti nas od negativnih osjećaja (emocija) i čini da se osjećamo spokojno, prijatno, da budemo dobro raspoloženi jer neutralizira noradrenalin, hormon koji se luči kada smo pod stresom. Pored toga, poslije fizičke aktivnosti, u toku koje je angažiran simpatički nervni sistem koji ubrzava brojne funkcije u organizmu, počinje da djeluje parasimpatički koji umiruje sve funkcije organizma koje su za vrijeme aktivnosti ubrzane;
- čini da se osjećamo snažnijim, psihički svježijim, pa time i sigurnijim u sebe i u susretu sa novim zadacima i problemima jer pojačava rad srca i pluća pa su svi dijelovi tijela bolje ishranjeni, uključujući i mozak;
- doprinosi ljepšem izgledu i zdravlju jer u toku ovih aktivnosti dolazi do sagorijevanja suvišnih kalorija, do izbacivanja otrovnih materija iz organizma i do jačanja i oblikovanja mišića;
- povećava sposobnost postavljanja sopstvanih ciljeva u životu;
- razvija upornost, istrajnost i izdržljivost u susretu sa teškoćama. Bavljenje sportsko rekreativnim aktivnostima čini osobu spremnijom da se suoči sa različitim zahtjevima i problemima;

- obogaćuje društveni život jer omogućava sticanje novih i pouzdanih prijatelja koji su značajan izvor podrške u različitim životnim situacijama. Oni koji se bave sportom su obično i popularni među prijateljima;
- pruža priliku za zabavu i razonodu, kao i doživljavanje velikih uzbuđenja kada se postigne željeni cilj;
- pruža priliku da otkrijemo posebne sposobnosti za neki sport i tako dođemo i do materijalnih dobiti .

Koliko nam je aktivnosti potrebno?

Da bismo se dobro osjećali i bili tjelesno zdravi dovoljno je tri puta nedjeljno po pola sata sportskih, ili čak najjednostavnijih rekreativnih aktivnosti kakva je šetnja brzim hodom. Važno je samo da aktivnosti odaberemo prema sopstvenim mogućnostima kako one ne bi izazivale veliko naprezanje. Važno je i ambicije prilagoditi mogućnostima kako ove aktivnosti ne bi postale dodatni izvor stresa.

Bavljenje rekreacijom i sportom važno je kako zbog održavanja opće tjelesne kondicije i tjelesne težine, tako i za ispravljanje pojedinih deformacija i lošeg držanja. Na prvom bih mjestu istaknuo plivanje, koje ljudi i najbolje prihvataju jer djeluje osvježavajuće, a može se provoditi u svakoj dobi. Zbog djelovanja uzgona, smanjuje se djelovanje zemljine sile teže, te se vježbe izvode u uvjetima rasterećenja, to jest zglobovi nisu opterećeni tjelesnom težinom. To je posebno značajno u starijih osoba koje imaju oštećenja hrskavica na zglobovima, tzv. artroze, ali i kod raznih traumatskih i drugih oštećenja koja mogu biti i u mlađoj dobi. Bavljenje pojedinim sportovima, također, se preporučuje. Kod lošeg držanja preporučuje se košarka i odbojka, odbojka na pijesku i slično. Bitan je kontinuitet u izvođenju vježbi kod kuće, kao i pri bavljenju sportom, te se preporučuje članstvo u neki od klubova, odnosno sekcija u školi.

Istraživanja motivacije mladih sudionika tjelesnog vježbanja i sporta ukazuju na to da se kod njih odvijaju procesi pozitivnih promjena psihičkog stanja pod uticajem tjelesnog vježbanja kao i kod odrasle populacije. Naime, veći dio motivacijskih istraživanja pokazuje da su primarni pokretači sportske aktivnosti težnja za razvijanjem vještine, uzbuđenje same igre, uživanje u pokretima i slično. Czikszenmihalyi (1975) tvrdi da su djeca prirodno u stanju doživjeti potpunu uronjenost u aktivnost (flow). Da bi se stanje

flowa postiglo, moraju se uskladiti zahtjevi i izazovi tjelesne aktivnosti s vještinama i mogućnostima sudionika (Chalip i sur., 1984). Scanlan i sur. (1993) utvrdili su da je osnovna varijabla koja određuje stupanj zaokupljenosti sportom mladih sportista upravo uživanje u vježbanju. Očito je, dakle, da je uživanje u tjelesnoj aktivnosti usko vezano i s konceptom intrinzične motivacije, i s motivacijom postignuća, razvojem kompetentnosti i slično.

Cilj istraživanja

Cilj našeg istraživanja je da ustanovimo da li postoji statistički značajna razlika u stavovima ispitanika o uticaju sporta na život, razlozima upisa na višu trenersku školu, o očekivanjima od studija, kvalitetu obrazovanja, te oblicima permanentnog usavršavanja.

Dalji cilj našega istraživanja je ustanovljavanje da li starosna dob, dužina i način bavljenja sportom utiču na stavove o uticaju sporta na život, razlozima upisa na višu trenersku školu, očekivanjima od studija, kvalitetu obrazovanja, te o oblicima permanentnog usavršavanja.

Zadaci istraživanja

Ispitati:

1. Postojanje statistički značajne povezanosti između spola i stavova o uticaju sporta na život, razlozima upisa u višu trenersku školu, očekivanjima od studija i kvalitetu studija, te permanentnom stručnom usavršavanju;
2. Postojanje statistički značajne povezanosti starosne dobi ispitanika i stavova o uticaju sporta na život, razlozima upisa u višu trenersku školu, očekivanjima od studija i kvalitetu studija, te permanentnom stručnom usavršavanju;
3. Postojanje statistički značajne povezanosti između dužine bavljenja sportom i stavova o uticaju sporta na život, razlozima upisa u višu trenersku školu, očekivanjima od studija i kvalitetu studija, te permanentnom stručnom usavršavanju;
4. Postojanje statistički značajne povezanosti između trenutnog angažmana u sportu i stavova o uticaju sporta na život, razlozima upisa u višu trenersku školu,

očekivanjima od studija i kvalitetu studija, te permanentnom stručnom usavršavanju;

Osnovne hipoteze

S obzirom na prirodu istraživanja, koje je korelativno-komparativno, postavljamo sljedeće glavne hipoteze:

1. Pretpostavljamo da postoji statistički značajna razlika u stavovima ispitanika o uticaju sporta na život, razlozima upisa na višu trenersku školu, o očekivanjima od studija, kvalitetu obrazovanja, te oblicima permanentnog usavršavanja;
2. Smatramo da postoji statistički značajna povezanost između starosne dobi, dužine i načina bavljenja sportom i stavova o uticaju sporta na život, razlozima upisa na višu trenersku školu, očekivanjima od studija, kvalitetu obrazovanja, te o oblicima permanentnog usavršavanja.

Podhipoteze

1. Pretpostavljamo da postoji statistički značajna povezanost između spola i stavova o uticaju sporta na život, razlozima upisa u višu trenersku školu, očekivanjima od studija i kvalitetu studija, te permanentnom stručnom usavršavanju;
2. Pretpostavljamo da postoji statistički značajna povezanost starosne dobi ispitanika i stavova o uticaju sporta na život, razlozima upisa u višu trenersku školu, očekivanjima od studija i kvalitetu studija, te permanentnom stručnom usavršavanju;
3. Pretpostavljamo da postoji statistički značajna povezanost između dužine bavljenja sportom i stavova o uticaju sporta na život, razlozima upisa u višu trenersku školu, očekivanjima od studija i kvalitetu studija, te permanentnom stručnom usavršavanju;
4. Pretpostavljamo da postoji statistički značajna povezanosti između trenutnog angažmana u sportu i stavova o uticaju sporta na život, razlozima upisa u višu trenersku školu, očekivanjima od studija i kvalitetu studija, te permanentnom stručnom usavršavanju;

Uzorak

Uzorak u našem istraživanju sačinjava 58 polaznika Više trenerske škole.

Ako uzorak posmatramo iz ugla spola, onda možemo konstatirati da je uzorak sačinjavalo 47 (81,0%) ispitanika muškog i 11 (19,0) ženskog spola.

Tabela 1: *Prikaz strukture ispitanika po spolu*

Spol	F	%
muški	47	81,0
ženski	11	19,0

Ukoliko uzorak posmatramo iz ugla bračnog statusa, onda možemo konstatirati da je uzorak sačinjavalo 34 (58,6) ispitanika koji su u bračnoj vezi i 24 (41,4%) ispitanika koji nisu u braku. (Vidi u tabeli 2.)

Tabela 2: *Prikaz ispitanika po bračnom statusu*

Bračni status	F	%
oženjen	34	58,6
samac	24	41,4

Ukoliko uzorak posmatramo iz ugla starosne dobi, onda možemo konstatirati da su uzorak sačinjavali ispitanici starosne dobi između 20 i 28 godina. Detaljni podaci o ispitanicima po starosnoj dobi prikazani su u tabeli 2.

Tabela 3: *Prikaz ispitanika po starosnoj dobi*

Starosna dob	F	%	Starosna dob	F	%
20	3	5,2	33	4	6,9
22	1	1,7	34	2	3,4
23	2	3,4	35	2	3,4
24	3	5,2	36	2	3,4
25	4	6,9	37	2	3,4
26	2	3,4	38	1	1,7
27	5	8,6	39	1	1,7
28	4	6,9	40	1	1,7
29	3	5,2	41	1	1,7
30	3	5,2	44	2	3,4
31	7	12,1	48	1	1,7
32	2	3,4	-	-	-

Ako uzorak posmatramo iz ugla završene srednje škole, onda možemo konstatirati da su uzorak sačinjavali ispitanici sa završenim različitim srednjim školama. Najveći broj ispitanike (11 – 19%) je završio elektrotehničku srednju školu, zatim mašinsku, gimnaziju, policijsku, ekonomsku, građevinsku, saobraćajnu, medicinsku, tekstilnu, arhitektonsku, drvnotehničku, geodetsku, hemijsku, stolarsku, šumarsku, tehničku, umjetničku, unutrašnje poslove i zavarivačku.

Tabela 4: *Prikaz strukture ispitanika po završenoj školi*

Završena škola	F	%	Završena škola	F	%
arhitektonska	1	1,7	policijska	6	10,3
drvnotehnička	1	1,7	saobraćajna	3	5,2
ekonomska	3	5,2	stolarska	1	1,7
elektrotehnička	11	19,0	šumarska	1	1,7
geodetska	1	1,7	tehnička	1	1,7
gimnazija	8	13,8	tekstilna	2	3,4
građevinska	3	5,2	umjetnička	1	1,7
hemijska	1	1,7	unutrašnji poslovi	1	1,7
mašinska	10	17,2	zavarivačka	1	1,7
medicinska	2	3,4			

Ako uzorak posmatramo iz ugla njihovog profesionalnom angažmanu – radnoj angažiranosti, onda možemo konstatirati da su uzorak sačinjavali ispitanici sa širokim spektrom profesionalnih angažmana. Najveći procenat uzorka čine policajci – 23 (39,7%).

Tabela 5: *Prikaz ispitanika po profesionalnom angažmanu*

Angažman	F	%	Angažman	F	%
arhitekta	1	1,7	menadžer	1	1,7
direktor	2	3,4	medicinska sestra	1	1,7
ekonom	1	1,7	poduzetnik	1	1,7
električar	2	3,4	policajac	23	39,7
ugostitelj	1	1,7	serviser	1	1,7
elektroničar	1	1,7	službenik	2	3,4
gimnazija	4	6,9	sportista	2	3,4
građevinska	1	1,7	šumarski tehničar	1	1,7
istražitelj	1	1,7	vojnici	4	6,9
masinska	1	1,7	vozac	2	3,4
mašinski tehničar	1	1,7	zaposlen	3	5,2
medicinar	1	1,7			

Istraživačke metode

Survey-metod

Nacrt istraživačkog rada je po svojoj prirodi neeksperimentalni. Kao glavni metod koristi se deskriptivno-analički metod. Unutar ovoga metoda koristimo *Survey-metod*, tj. Metod sakupljanja podataka putem skala i upitnika (Shaughnessy, 1997).

Metod teorijske analize

U teorijskom dijelu ovog rada smo se koristili i metodom teorijske analize. Ovo istraživanje ima za predmet opće teorijske i fundamentalno-pedagoške probleme. Ostvaruje se primjenom logičkih postupaka: dedukcije, teorijske analize i sinteze, te znanstvenog objašnjenja. Važno mjesto, pri tome, imaju hermeneutički istraživački postupci.

Tehnike

U ovom radu korištena su anketna istraživanja kao strategije za prikupljanje podataka (Halmi, 1999., 39). Postupak o ovoj strategiji se sastoji u postavljanju pitanja u upitnicima radi prikupljanja podataka.

Kada su u pitanju tehnike istraživanja, u istraživanju smo primijenili tehniku skaliranja.

Skaliranje

Tehnike kojima se mjeri smjer i intenzitet stavova, odnosno stepen ispoljenosti nekog ponašanja, ili osobine pojedinca, ili grupe pojedinaca nazivaju se sistemi procjene ili skale sudova. Stepenn ispoljenosti jednog vida ponašanja određuje se mjestom koje mu pripada na definiranoj skali. Stepenn razvijenosti osobine, odnosno stepenn ispoljenosti jednog oblika ponašanja može se određivati na brojčanoj skali ili grafičkoj skali (Dizdarević, I., 1997,189).

Naša skala sudova o korištenju slobodnog vremena je deskriptivna skala koja se sastoji od devet pitanja o kojima smo željeli saznati stavove ispitanika. Za svako pitanje je ponuđen odgovor na tri nivoa – tri verbalne izjave. Svaki ispitanik se opredjeljivao za tvrdnju koju smatra najadekvatnijim odgovorom.

Skale za mjerenje stavova sadrže određeni broj tvrdnji koje se odnose na objekte, pojave, osobe, grupe osoba i na sve okolnosti i situacije. U istraživanju smo imali dvije skale za ispitivanje

stavova: Upitnik o kvalitetu života, Skalu životnih stilova (vrijednosnih orijentacija).

Upitnik o kvalitetu života je skala Likertovog tipa u kojoj su ispitanici izražavali stepen saglasnosti ili nesaglasnosti sa ponuđenom 41 tvrdnjom i izjavom. Skala je imala 5 nivoa: 1. uopće se ne slažem, 2. djelimično se ne slažem, 3. ne znam, 4. djelimično se slažem i 5. potpuno se slažem.

Skala životnih stilova (vrijednosnih orijentacija) je skala Likertovog tipa u kojoj su ispitanici izražavali stepen saglasnosti ili nesaglasnosti sa ponuđenih 10 tvrdnji. Skala je imala 5 nivoa: 1. uopće se ne slažem, 2. djelimično se ne slažem, 3. ne znam, 4. djelimično se slažem i 5. potpuno se slažem.

Istraživački instrumenti

U ovom istraživanju, za prikupljanje relevantnih podataka, korišteni su sljedeći instrumenti:

Opće uputstvo za popunjavanje instrumenta je glasilo:

Pred Vama se nalazi lista sa pitanjima koja se odnose na uticaj sporta na Vaš svakodnevni život. Radi se o Vašim ličnim procjenama, te stoga nema tačnih ili pogrešnih odgovora. Molimo Vas da odgovorite na svako pojedinačno pitanje. Zaokružite samo po jedan ponuđeni odgovor na svaku stavku.

Okrenite sljedeću stranu i nakon što pažljivo pročitate pitanja, molimo Vas da krajnje iskreno odgovorite na postavljena pitanja. Vaš identitet je zaštićen u svakom pogledu i dobijeni podaci neće biti zloupotrijebljeni u bilo kom pogledu.

Skala stavova

Ovaj upitnik je jedini instrument u ovom istraživanju. Pomoću njega su od ispitanika prikupljeni značajni podaci relevantni za elaboraciju predmeta istraživanja.

Upitnik se sastoji iz šest dijelova. U prvom dijelu je navedeno uputstvo i instrukcija ispitanicima kako da popunjavaju pitnik – na koji način da odgovaraju na postavljena pitanja. Budući da je planirano da se obrada podataka radi kompjuterski, najveći broj pitanja je bio zatvorenog tipa, pa je veoma značajno bilo da ispitanici pravilno odgovore na svako pitanje, kako bi se lakše uradio unos podataka i efikasnije i tačnije uradila statistička analiza.

U drugom dijelu je postavljeno devet tvrdnji koje se odnose na uticaj sporta na život. Ispitanici su na tvrdnje odgovarali na skali

od 1-4: 1 – uopće se ne slažem; 2 – u većoj mjeri se slažem; 3 – u većoj mjeri se slažem; 4 – u potpunosti se slažem.

U trećem dijelu upitnika postavljene su četiri tvrdnje koje se odnose na razloge upisa u Višu trenersku školu, a na koje su ispitanici odgovarali na isti način kao i u drugom dijelu.

U četvrtom dijelu upitnika postavljene su dvije tvrdnje koje se odnose na očekivanja od studija, a na koje su ispitanici odgovarali na isti način kao i u prethodnim dijelovima upitnika.

U petom dijelu upitnika postavljene su tri tvrdnje koje se odnose na kvalitet studija, a na koje su ispitanici odgovarali na isti način kao i u prethodnim dijelovima upitnika.

U šestom dijelu upitnika je postavljeno sedam tvrdnji koje se odnose na permanentno stručno usavršavanje. Ispitanici su na tvrdnje odgovarali na skali od 1-5: 1 – nikada; 2 – rijetko; 3 – ponekad; 4 – često; 5 – redovno.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

DESKRIPTIVNA STATISTIKA

Tabela 6: *Prikaz odgovora ispitanika o sportu koji su trenirali*

Sport	F	%	Sport	F	%
atletika	1	1,7	vaterpolo	1	1,7
boks	1	1,7	odbojka	2	3,4
borilački sportovi	2	3,4	ragbi	1	1,7
discipline snage	2	3,4	ribolov	1	1,7
fudbal	20	34,5	ritmička gimnastika	3	5,1
gimnastika	5	8,6	rukomet	1	1,7
jiu jitsu	1	1,7	svi rekreativni sportovi	1	1,7
judo	2	3,4	tajlandski boks	1	1,7
karate	5	8,6	nijedan	1	1,7
košarka	8	13,8			

Našim istraživanjem smo nastojali ustanoviti vrstu sporta koji su ispitanici trenirali. Rezultati istraživanja su pokazali da je fudbal treniralo najviše ispitanika – njih 20 (34.5%), košarku 8 (13.8%) ispitanika, gimnastiku i karate po 5 (8.6%) ispitanika, ritmičku gimnastiku 3 (5.1%) ispitanika, borilačke sportove, discipline snage, judo i odbojku po 2 (3.4%) ispitanika, te atletiku, boks, jiu jitsu, vaterpolo, ragbi, ribolov, rukomet i tajlandski boks po 1 (1.7%) ispitanik. Jedan ispitanik je odgovorio da je trenirao sve

rekreativne sportove, a jedan da nije trenirao nijedan sport. Rezultati su prikazani u tabeli 6.

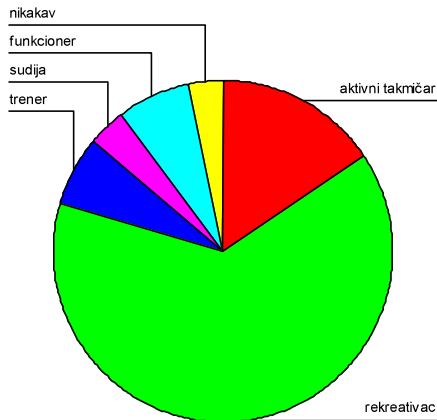
Tabela 7: *Prikaz odgovora ispitanika o dužini bavljenja sportom*

Odgovor	F	%	Odgovor	F	%
0	2	3,4	10	10	17,2
1	3	5,2	11	1	1,7
2	5	8,6	12	2	3,4
3	5	8,6	15	8	13,8
4	2	3,4	17	1	1,7
5	3	5,2	18	1	1,7
6	4	6,9	20	3	5,2
7	3	5,2	34	1	1,7
8	1	1,7	35	1	1,7
9	2	3,4			

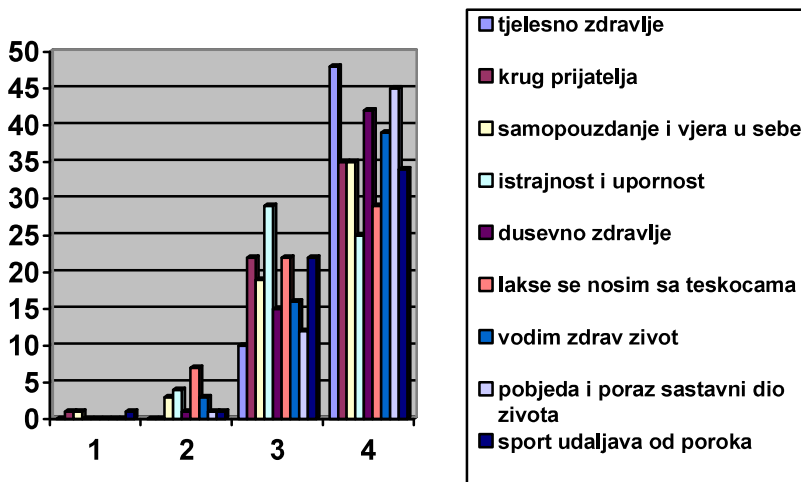
Kada je u pitanju dužina bavljenja sportom, rezultati istraživanja su pokazali distribuciju bavljenja sportom od 0 do 35 godina. Najviše je ispitanika koji su izjavili da su se sportom bavili 10 godina, 8 ispitanika se sportom bavilo 15 godina. Dva ispitanika su izjavila da se nisu sportom aktivno bavili ni jednu godinu, a po jedan da su se sportom bavili 34 i 35 godina. Detaljan prikaz odgovora o dužini bavljenja sportom je prikazan u tabeli 7.

Tabela 8: *Prikaz odgovora ispitanika o trenutnom angažmanu u sportu*

Angažman u sportu	F	%
aktivni takmičar	9	15,5
rekreativac	37	63,8
trener	4	6,9
sudija	2	3,4
funkcioner	4	6,9
nikakav	2	3,4

Istraživanjem smo nastojali ustanoviti o trenutnoj vrsti angažmana u sportu. Rezultati istraživanja su pokazali da se 37 (63.8%) ispitanika sportom bavi samo rekreativno, 9 (15.5%) ispitanika ima status aktivnih takmičara, po 4 (6.9%) ispitanika su treneri i funkcioneri, a 2 (3.4%) ispitanika ima status sudije. Dva ispitanika su izjavila da nemaju nikakav status u sportu.

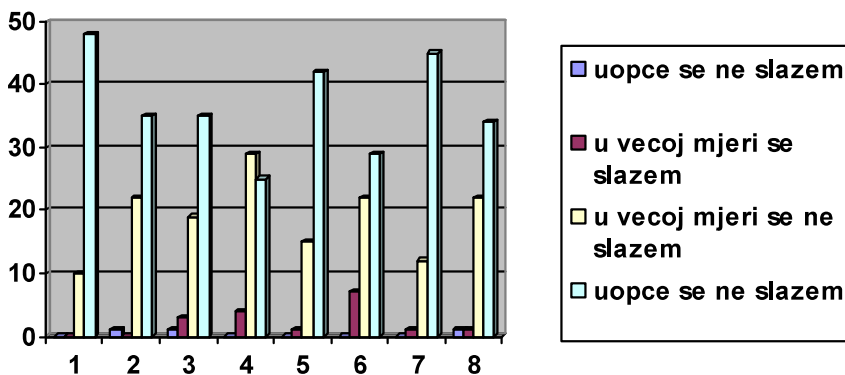

Legenda: 1 – Uopće se ne slažem; 2 – u većoj mjeri se ne slažem; 3 – u većoj mjeri se slažem; 4 – u potpunosti se slažem

Tabela 9: Prikaz stavova ispitanika na skali sudova o uticaju sporta na život

Uticaj sporta na život		1	2	3	4
Sport je pozitivno uticao na moje tjelesno zdravlje	F			10	48
	%			17,2	82,8
Zahvaljujući sportu stekao sam veliki krug prijatelja	F	1		22	35
	%	1,7		37,9	60,3
Sport mi je omogućio da steknem samopouzdanje i vjeru u sebe	F	1	3	19	35
	%	1,7	5,2	32,8	60,3
Sport me naučio da budem istrajan i uporan u realizaciji svojih nakana	F		4	29	25
	%		6,9	50,0	43,1
Sport je pozitivno uticao na moje duševno zdravlje	F		1	15	42
	%		1,7	25,9	72,4
Zahvaljujući bavljenju sportom lakše se nosim sa životnim poteškoćama i problemima	F		7	22	29
	%		12,1	37,9	50,0
Zahvaljujući sportu vodim zdrav život	F		3	16	39
	%		5,2	27,6	67,2
Sport me naučio da u životu postoji period kada se pobjeđuje i kada se gubi i da je to sastavni dio života	F		1	12	45
	%		1,7	20,7	77,6
Sport me držao daleko od poroka, kao što su pušenje, alkohol, kocka i sl.	F	1	1	22	34
	%	1,7	1,7	37,9	58,6

Legenda: 1 – Uopće se ne slažem; 2 – u većoj mjeri se ne slažem; 3 – u većoj mjeri se slažem; 4 – u potpunosti se slažem

Jedna od varijabli u našem istraživanju je bio i uticaj sporta na život. U okviru ove varijable imali smo devet ajtema. Ispitanici

su na ajteme odgovarali na skali od 1-4, od potpunog neslaganja do potpunog slaganja. Ispitanici su na postavljene tvrdnje odgovorili na sljedeći način:

- Sport je pozitivno uticao na moje tjelesno zdravlje – u većoj mjeri se slaže 10 (17.2%) ispitanika, a u potpunosti se slaže 48 (82.8%) ispitanika;
- Zahvaljujući sportu stekao sam veliki krug prijatelja – uopće se ne slaže 1 (1.7%) ispitanik, u većoj mjeri se slaže 22 (37.9%) ispitanika, a u potpunosti se slaže 35 (60.3%) ispitanika;
- Sport mi je omogućio da steknem samopouzdanje i vjeru u sebe – uopće se ne slaže 1 (1.7%) ispitanik, u većoj mjeri se ne slažu 3 (5.2%) ispitanika, u većoj mjeri se slaže 19 (32.8%) ispitanika, a u potpunosti se slaže 35 (60.3%) ispitanika;
- Sport me naučio da budem istrajan i uporan u realizaciji svojih nakana – u većoj mjeri se ne slažu 4 (6.9%) ispitanika, u većoj mjeri se slaže 29 (50.0%) ispitanika, a u potpunosti se slaže 25 (43.1%) ispitanika;
- Sport je pozitivno uticao na moje duševno zdravlje – u većoj mjeri se ne slaže 1 (1.7%) ispitanik, u većoj mjeri se slaže 15 (25.9%) ispitanika, a u potpunosti se slažu 42 (72.4%) ispitanika;
- Zahvaljujući bavljenju sportom lakše se nosim sa životnim poteškoćama i problemima – u većoj mjeri se ne slaže 7 (12.1%) ispitanika, u većoj mjeri se slažu 22 (37.9%) ispitanika, a u potpunosti se slaže 29 (50.0%) ispitanika;
- Zahvaljujući sportu vodim zdrav život – u većoj mjeri se ne slažu 3 (5.2%) ispitanika, u većoj mjeri se slaže 10 (27.6%) ispitanika, a u potpunosti se slaže 39 (67.2%) ispitanika;
- Sport me naučio da u životu postoji period kada se pobjeđuje i kada se gubi i da je to sastavni dio života – u većoj mjeri se ne slaže 1 (1.7%) ispitanik, u većoj mjeri se slaže 12 (20.7%) ispitanika, a u potpunosti se slaže 45 (77.6%) ispitanika;
- Sport me držao daleko od poroka, kao što su pušenje, alkohol, kocka i sl. – uopće se ne slaže 1 (1.7%) ispitanik, u većoj mjeri se ne slaže 1 (1.7%) ispitanik, u većoj mjeri

se slaže 22 (37.9%) ispitanika, a u potpunosti se slaže 34 (58.6%) ispitanika;

Tabela 10: *Rezultati istraživanja na skali sudova o razlozima upisa u višu trenersku školu*

Višu trenersku školu sam upisao:		1	2	3	4
Da bih sebi osigurao bolje i sigurnije radno mjesto	F	9	1	22	26
	%	15,5	1,7	37,9	44,8
Da bih stekao dodatna znanja i iskustva o sportu	F	3	1	18	36
	%	5,2	1,7	31,0	62,1
Da bih se mogao kvalitetnije baviti trenaznim procesom	F	9	4	24	21
	%	15,5	6,9	41,4	36,2
Kako bih se dalje razvijao u području sporta kojim se bavim	F	6	1	25	26
	%	10,3	1,7	43,1	44,8

Legenda: 1 – Uopće se ne slažem; 2 – u većoj mjeri se ne slažem; 3 – u većoj mjeri se slažem; 4 – u potpunosti se slažem

Interesirali su nas i razlozi upisa u višu trenersku školu. Ova varijabla se sastojala od četiri ajtema. Ispitanici su izražavali svoje stavove na skali od 1-4 od potpunog neslaganja do potpunog slaganja.

Rezultati istraživanja su pokazali sljedeće:

- da bih sebi osigurao bolje i sigurnije radno mjesto – 9 (15.5%) uopće se ne slaže, 1 (1.7%) u većoj mjeri se ne slaže, 22 (37.9%) se u većoj mjeri slaže i 26 (44.8%) se u potpunosti slaže;
- da bih stekao dodatna znanja i iskustva o sportu – 3 (5.2%) uopće se ne slaže, 1 (1.7%) u većoj mjeri se ne slaže, 18 (31.0%) se u većoj mjeri slaže i 36 (62.1%) se u potpunosti slaže;
- da bih se mogao kvalitetnije baviti trenaznim procesom – 9 (15.5%) uopće se ne slaže, 4 (6.9%) u većoj mjeri se ne slaže, 24 (41.4%) se u većoj mjeri slaže i 21 (36.2%) se u potpunosti slaže;
- kako bih se dalje razvijao u području sporta kojim se bavim – 6 (10.3%) uopće se ne slaže, 1 (1.7%) u većoj mjeri se ne slaže, 25 (43.1%) se u većoj mjeri slaže i 26 (44.8%) se u potpunosti slaže.

Tabela 11: *Prikaz stavova ispitanika na skali sudova o očekivanjima od studija*

Od studija sam očekivao:		1	2	3	4
Pretežno teorijske informacije jer sam već dovoljno upućen u praktičnu realizaciju trenažnog procesa	F	5	9	30	14
	%	8,6	15,5	51,7	24,1
Prije svega samo praktičnu primjenu savremenih znanja o sportu i trenažnom procesu bez mnogo teorije	F	13	9	31	5
	%	22,4	15,5	53,4	8,6

Legenda: 1 – Uopće se ne slažem; 2 – u većoj mjeri se ne slažem; 3 – u većoj mjeri se slažem; 4 – u potpunosti se slažem

Istraživanjem smo nastojali ustanoviti stavove ispitanika o tome šta su očekivali od studija. Ova varijabla se sastojala od dva ajtema. Ispitanici su izražavali svoje stavove na skali od 1-4 od potpunog neslaganja do potpunog slaganja.

Rezultati istraživanja su pokazali sljedeće:

- Od studija sam očekivao pretežno teorijske informacije jer sam već dovoljno upućen u praktičnu realizaciju trenažnog procesa i da bih sebi osigurao bolje i sigurnije radno mjesto – 5 (8.6%) uopće se ne slaže, 9 (15.5%) u većoj mjeri se ne slaže, 30 (51.7%) se u većoj mjeri slaže i 14 (24.1%) se u potpunosti slaže;
- Od studija sam očekivao prije svega samo praktičnu primjenu savremenih znanja o sportu i trenažnom procesu bez mnogo teorije – 13 (22.4%) uopće se ne slaže, 9 (15.5%) u većoj mjeri se ne slaže, 31 (53.4%) se u većoj mjeri slaže i 5 (8.6%) se u potpunosti slaže.

Tabela 12: *Prikaz stavova ispitanika na skali sudova o kvalitetu studija*

Kvalitet studija:		1	2	3	4
Odnos predavača na studiju u potpunosti je pozitivno zadovoljio moja očekivanja	F	1	2	26	29
	%	1,7	3,4	44,8	50,0
Aktuelnost i primjenjivost informacija koje dobijam na studiju zadovoljili su moja očekivanja	F	2	1	34	21
	%	3,4	1,7	58,6	36,2
Praktična znanja koja dobijam na ovom studiju u potpunosti odgovaraju mojim potrebama	F	1	2	34	21
	%	1,7	3,4	58,6	36,2

Legenda: 1 – Uopće se ne slažem; 2 – u većoj mjeri se ne slažem; 3 – u većoj mjeri se slažem; 4 – u potpunosti se slažem

Istraživanjem smo nastojali ustanoviti stavove ispitanika o kvalitetu studija. Ova varijabla se sastojala od tri ajtema. Ispitanici su izražavali svoje stavove na skali od 1-4 od potpunog neslaganja do potpunog slaganja.

Rezultati istraživanja su pokazali sljedeće:

- Odnos predavača na studiju u potpunosti je pozitivno zadovoljio moja očekivanja – 1 (1.7%) uopće se ne slaže, 2 (3.4%) u većoj mjeri se ne slaže, 26 (44.8%) se u većoj mjeri slaže i 29 (50.0%) se u potpunosti slaže;
- Aktuelnost i primjenjivost informacija koje dobijam na studiju zadovoljili su moja očekivanja – 2 (3.4%) uopće se ne slaže, 1 (1.7%) u većoj mjeri se ne slaže, 34 (58.6%) se u većoj mjeri slaže i 21 (36.2%) se u potpunosti slaže;
- Praktična znanja koja dobijam na ovom studiju u potpunosti odgovaraju mojim potrebama – 1 (1.7%) uopće se ne slaže, 2 (3.4%) u većoj mjeri se ne slaže, 34 (58.6%) se u većoj mjeri slaže i 21 (36.2%) se u potpunosti slaže;

Tabela 13: Prikaz stavova ispitanika na skali sudova o aktivnostima na tragu permanentnog usavršavanja

Na tragu permanentnog stručnog usavršavanja poduzimam sljedeće aktivnosti:		1	2	3	4	5
Pratim stručne časopise vezane za sport, rekreaciju i trenažni proces	F	0	2	17	25	14
	%	0	3,4	29,3	43,1	24,1
Čitam stručnu literaturu iz oblasti sporta i rekreacije	F	0	1	28	20	9
	%	0	1,7	48,3	34,5	15,5
Pohađam seminare iz sporta, menadžmenta sporta i sl.	F	21	15	16	4	2
	%	36,2	25,9	27,6	6,9	3,4
Pratim nove trendove u primjeni računarskih tehnologija	F	1	12	19	16	10
	%	1,7	20,7	32,8	27,6	17,2
Pohađam kurseve za stručno usavršavanje u sportu, ali i izvan njega	F	22	13	9	8	6
	%	37,9	22,4	15,5	13,8	10,3
Pratim časopise koji se bave dijetetikom i zdravljem	F	2	11	22	19	4
	%	3,4	19,0	37,9	32,8	6,9
Idem i van države na stručna usavršavanja	F	44	8	4	1	1
	%	75,9	13,8	6,9	1,7	1,7

Legenda: 1 – nikada; 2 – rijetko; 3 – ponekad; 4 – često;
5 – redovno

Poseban predmet našeg interesa su bili stavovi ispitanika u njihovim aktivnostima na tragu permanentnog usavršavanja. Ova varijabla se sastojala od sedam ajtema. Ispitanici su izražavali svoje stavove na skali od 1-5: nikada, rijetko, ponekad, često i redovno.

Rezultati istraživanja su pokazali sljedeće:

- Pratim stručne časopise vezane za sport, rekreaciju i trenažni proces – 2 (3.4%) rijetko, 17 (29.3%) ponekad, 25 (43.1%) često i 14 (24.1%) redovno;

- Čitam stručnu literaturu iz oblasti sporta i rekreacije – 1 (1.7%) rijetko, 28 (48.3%) ponekad, 20 (34.5%) često i 9 (15.5%) redovno;
- Pohađam seminare iz sporta, menadžmenta sporta i sl. – 21 (36.2%) nikada, 15 (25.9%) rijetko, 16 (27.6%) ponekad, 4 (6.9%) često i 2 (3.4%) redovno;
- Pratim nove trendove u primjeni računarskih tehnologija – 1 (1.7%) nikada, 12 (20.7%) rijetko, 19 (32.8%) ponekad, 16 (27.6%) često i 10 (17.2%) redovno;
- Pohađam kurseve za stručno usavršavanje u sportu, ali i izvan njega – 22 (37.9%) nikada, 13 (22.4%) rijetko, 9 (15.5%) ponekad, 8 (13.8%) često i 6 (10.3%) redovno;
- Pratim časopise koji se bave dijetetikom i zdravljem – 2 (3.4%) nikada, 11 (19.0%) rijetko, 22 (37.9%) ponekad, 19 (32.8%) često i 4 (6.9%) redovno;
- Idem i van države na stručna usavršavanja – 44 (75.9%) nikada, 8 (13.8%) rijetko, 4 (6.9%) ponekad, 1 (1.7%) često i 1 (1.7%) redovno.

PRIKAZ REZULTATA DESCRIPTIVNE STATISTIKE

U našem istraživanju koristili smo se sljedećim varijablama: starosna dob, dužina bavljenja sportom, uticaj sporta na život, razlozi upisa u višu trenersku školu, očekivanja od studija, kvalitet studija, permanentno stručno usavršavanje, dužina bavljenja sportom.

Tabela 14: *Prikaz rezultata deskriptivne statistike za varijable korištene u istraživanju*

Varijable	N	Min.	Max.	Aritmetička sredina	Standardna devijacija
starosna dob	58	20,00	48,00	30,4655	6,12506
uticaj sporta na život	58	22,00	36,00	32,2759	3,15557
razlozi upisa u višu trenersku školu	58	4,00	16,00	12,8276	2,66977
očekivanja od studija	58	2,00	8,00	5,3966	1,34998
kvalitet studija	58	5,00	12,00	10,0000	1,61136
permanentno stručno usavršavanje	58	14,00	33,00	20,0172	4,33465
dužina bavljenja sportom	58	,00	35,00	9,3276	7,31350

Tabela 15: *Korelacijska matrica za varijable korištene u istraživanju*

		1	2	3	4	5	6	7
1	Pearson Correlation	1	,464	-,027	-,215	,062	-,044	,179
	Sig. (2-tailed)	,	,000	,842	,105	,643	,740	,178
2	Pearson Correlation	,464	1	,175	-,102	,065	-,198	,248
	Sig. (2-tailed)	,000	,	,190	,445	,629	,136	,060
3	Pearson Correlation	-,027	,175	1	,243	,316	,304	,104
	Sig. (2-tailed)	,842	,190	,	,066	,016	,021	,439
4	Pearson Correlation	-,215	-,102	,243	1	,248	,314	,031
	Sig. (2-tailed)	,105	,445	,066	,	,060	,016	,820
5	Pearson Correlation	,062	,065	,316	,248	1	,153	-,004
	Sig. (2-tailed)	,643	,629	,016	,060	,	,251	,975
6	Pearson Correlation	-,044	-,198	,304	,314	,153	1	,339
	Sig. (2-tailed)	,740	,136	,021	,016	,251	,	,009
7	Pearson Correlation	,179	,248	,104	,031	-,004	,339	1
	Sig. (2-tailed)	,178	,060	,439	,820	,975	,009	,

LEGENDA

1. starosna dob
2. dužina bavljenja sportom
3. uticaj sporta na život
4. razlog upisa na VTS
5. očekivanja od studija
6. kvalitet obrazovanja
7. permanentno usavršavanje

Prikaz rezultata T-testa

U statističkoj obradi podataka urađeni su T-testovi za relevantne varijable korištene u istraživanju. Urađeni su sljedeći T-testovi: T-testovi za kategoriju spol u odnosu na ostale varijable, T-testovi za kategoriju dužina bavljenja sportom u odnosu na ostale varijable, te T-testovi za kategoriju trenutni angažman u sportu u odnosu na ostale varijable. Ukupno je urađeno jedanaest T-testova.

Iz rezultata T-testa za ispitivanje razlika između kategorija uzorka u odnosu na spol za sve varijable o uticaju sporta na život vidljivo je da ispitanici muškog spola ne pokazuju statistički značajno razlike u stavovima ni na jednoj varijabli o uticaju sporta na život u odnosu na ispitanike ženskog spola.

Iz rezultata T-testa za ispitivanje razlika između kategorija uzorka u odnosu na spol za varijable o razlozima upisa u višu trenersku školu vidljivo je da ispitanici muškog spola ne pokazuju statistički značajne razlike u stavovima ni na jednoj varijabli o razlozima upisa u višu trenersku školu u odnosu na ispitanike ženskog spola.

Iz rezultata T-testa za ispitivanje razlika između kategorija uzorka u odnosu na spol za varijable o očekivanjima od studija i kvalitetu studija vidljivo je da ispitanici muškog spola pokazuju statistički značajno razlike samo u stavovima o očekivanju od studija i kvalitetu studija ($M=3.36$, $p=.043$) u odnosu na ispitanike ženskog spola.

Iz rezultata T-testa za ispitivanje razlika između kategorija uzorka u odnosu na spol za varijable o permanentnom stručnom usavršavanju vidljivo je da ispitanici muškog spola ne pokazuju statistički značajne razlike u stavovima ni na jednoj varijabli o permanentnom stručnom usavršavanju u odnosu na ispitanike ženskog spola.

Iz rezultata T-testa za ispitivanje razlika između kategorija uzorka u odnosu na spol za varijable korištene u istraživanju vidljivo je da ispitanici muškog spola ne pokazuju statistički značajne razlike u stavovima generalno ni na jednoj varijabli korištenoj u istraživanju u odnosu na ispitanike ženskog spola.

Iz rezultata T-testa za ispitivanje razlika između kategorija uzorka u odnosu na dužinu bavljenja sportom za varijable korištene u istraživanju vidljivo je da ispitanici koji se sportom bave više od devet godina ne pokazuju statistički značajne razlike u stavovima generalno ni na jednoj varijabli korištenoj u istraživanju u odnosu na ispitanike koji se sportom bave manje od devet godina.

Iz rezultata T-testa za ispitivanje razlika između kategorija uzorka u odnosu na trenutni angažman u sportu za varijable korištene u istraživanju vidljivo je da ispitanici, koji se sportom bave aktivno pokazuju statistički značajne razlike u stavovima o uticaju sporta na život ($M=34.1$, $p=.035$), te stavovima o razlozima upisa u višu trenersku školu ($M=14.1$, $p=.034$) u odnosu na ispitanike koji se sportom bave rekreativno.

Iz rezultata T-testa za ispitivanje razlika između kategorija uzorka u odnosu na trenutni angažman u sportu za varijablu uticaj

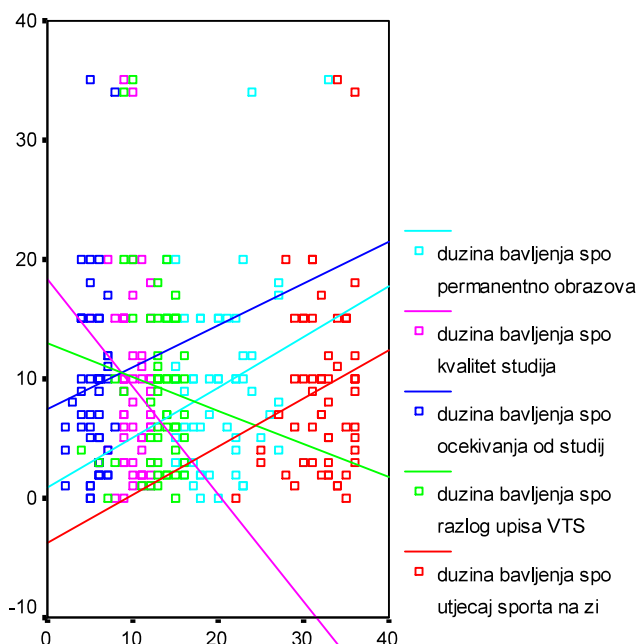
sporta na život vidljivo je da ispitanici koji se sportom bave aktivno pokazuju statistički značajne razlike u stavovima o istrajnosti i upornosti u okviru varijable o uticaju sporta na život ($M=3,78$, $p=.006$), te stavovima o uticaju sporta na udaljavanje od poroka u okviru varijable o uticaju sporta na život ($M=3.89$, $p=.008$) u odnosu na ispitanike koji se sportom bave rekreativno.

Iz rezultata T-testa za ispitivanje razlika između kategorija uzorka u odnosu na trenutni angažman u sportu za varijable o permanentnom stručnom usavršavanju vidljivo je da ispitanici, koji se sportom bave aktivno pokazuju statistički značajno razlike u stavovima o sticanju dodatnih znanja i iskustava u okviru varijable: razlozi upisa na višu trenersku školu, u stavovima ($M=3,89$, $p=.016$), stavovima o cilju da se kvalitetnije bave trenažnim poslom ($M=3.78$, $p=.000$), te stavovima da će upisom na višu trenersku školu osigurati dalji razvoj u sportu ($M=3.89$, $p=.000$) u odnosu na ispitanike koji se sportom bave rekreativno.

Iz rezultata T-testa za ispitivanje razlika između kategorija uzorka u odnosu na spol za varijable vezane za očekivanja od studija i kvalitet studija vidljivo je da ispitanici, koji se sportom bave aktivno pokazuju statistički značajne razlike u stavovima, da od studija očekuju pretežno teorijske informacije jer su već dovoljno upućeni u praktičnu realizaciju trenažnog procesa ($M=3,44$, $p=.002$) u odnosu na ispitanike koje se sportom bave rekreativno.

Iz rezultata T-testa za ispitivanje razlika između kategorija uzorka u odnosu na spol za varijable koje se odnose na permanentno stručno usavršavanje vidljivo je da ispitanici, koji se sportom bave aktivno ne pokazuju statistički značajne razlike u stavovima ni na jednoj varijabli o permanentnom stručnom usavršavanju u odnosu na ispitanike koji se sportom bave rekreativno.

Prikaz i interpretacija rezultata korelacija među varijablama i njima korespondirajućih skater dijagrama

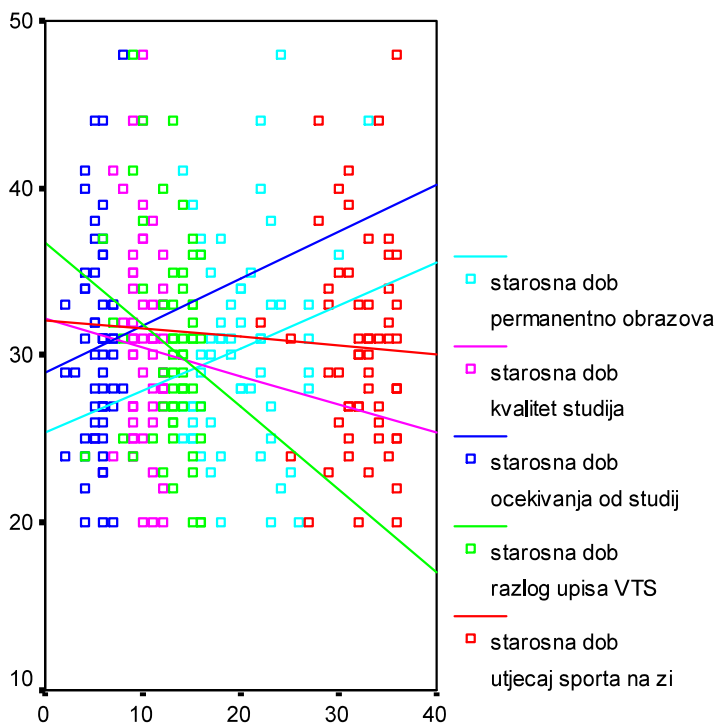

Skater dijagram 1: Prikaz odnosa dužine bavljenja sportom i varijabli: uticaj sporta na život, razlog upisa na VTS, očekivanja od studija, kvalitet studija i peramentno obrazovanje

Iz skater dijagrama je vidljivo da rast na dimenziji dužina bavljenja sportom prati porast na dimenzijama uticaj sporta na život, očekivanja od studija i permanentno obrazovanje.

Iz skater dijagrama je, također, vidljivo da rast na dimenziji dužina bavljenja sportom prati pad na dimenzijama razlog upisa na VTS i kvalitet studija.

Varijabla dužina bavljenja sportom ne korelira statistički značajno (Tabela 15) sa varijablom uticaj sporta na život ($r=.175$, $p=.190$), varijablom razlog upisa na višu trenersku školu ($r=-.102$, $p=.445$), varijablom očekivanja od studija ($r=.065$, $p=.629$), varijablom kvalitet studija ($r=-.198$, $p=.136$) niti sa varijablom permanentno obrazovanje ($r=.248$, $p=.060$).

Skater dijagram 2 *Prikaz odnosa starosne dobi i varijabli: uticaj sporta na život, razlog upisa na VTS, očekivanja od studija, kvalitet studija i peramentno obrazovanje*

Iz skater dijagrama je vidljivo da rast na dimenziji starosna dob prati porast na dimenzijama očekivanja od studija i permanentno obrazovanje.

Iz skater dijagrama je, također, vidljivo da rast na dimenziji starosna dob prati pad na dimenzijama uticaj sporta na život, razlog upisa na VTS i kvalitet studija.

Varijabla starosna dob ne korelira statistički značajno (Tabela 15) sa varijablom uticaj sporta na život ($r=-.027$, $p=.842$), varijablom razlog upisa na višu trenersku školu ($r=-.215$, $p=.105$), varijablom očekivanja od studija ($r=.062$, $p=.643$), varijablom kvalitet studija ($r=-.044$, $p=.740$) niti sa varijablom permanentno obrazovanje ($r=.179$, $p=.178$).

Zaključci

U okviru varijable uticaj sporta na život rezultati istraživanja su pokazali da: 82.8% ispitanika u potpunosti smatra da je sport pozitivno uticao na njihovo tjelesno zdravlje; 60.3% ispitanika u potpunosti smatra da su, zahvaljujući sportu, stekli veliki krug prijatelja; 60.3% ispitanika u potpunosti smatra da im je sport omogućio da steknu samopouzdanje i vjeru u sebe; 43.1% ispitanika u potpunosti smatra da ih je sport naučio da budu istrajni i uporni u realizaciji svojih nakana; 72.4% ispitanika u potpunosti smatra da je sport pozitivno uticao na njihovo duševno zdravlje; 50.0% ispitanika u potpunosti smatra da se zahvaljujući bavljenju sportom lakše nose sa životnim poteškoćama i problemima; 67.2% ispitanika u potpunosti smatra da zahvaljujući sportu vode zdrav život; 77.6%) ispitanika u potpunosti smatra da ih je sport naučio da u životu postoji period kada se pobjeđuje i kada se gubi i da je to sastavni dio života; 58.6%) ispitanika u potpunosti smatra da ih je sport držao daleko od poroka, kao što su pušenje, alkohol, kocka i sl.

Kada je u pitanju razlog upisa na višu trenersku školu istraživanje je pokazalo da: 44.8% ispitanika u potpunosti smatra da su je upisali kako bi sebi osigurali bolje i sigurnije radno mjesto; 62.1% ispitanika u potpunosti smatra da su je upisali kako bi stekli dodatna znanja i iskustva o sportu; 36.2% ispitanika u potpunosti smatra da su je upisali kako bi se mogli kvalitetnije baviti trenažnim procesom; 44.8% ispitanika u potpunosti smatra da su je upisali kako bi se dalje razvijali u području sporta kojim se bave.

Pogledamo li stavove ispitanika o očekivanjima od studija istraživanje je pokazalo da: 24.1% ispitanika u potpunosti smatraju da su od studija očekivali pretežno teorijske informacije jer su već dovoljno upućeni u praktičnu realizaciju trenažnog procesa kako bi sebi osigurali bolje i sigurnije radno mjesto, a 8.6% samo ispitanika u potpunosti smatra da su od studija očekivali, prije svega, samo praktičnu primjenu savremenih znanja o sportu i trenažnom procesu bez mnogo teorije.

Ako pogledamo stavove ispitanika o kvalitetu studija, ustanovit ćemo da rezultati istraživanja pokazuju da: 50.0% ispitanika u potpunosti smatra da je odnos predavača na studiju u potpunosti zadovoljio njihova očekivanja; 36.2% ispitanika u potpunosti smatra da su aktuelnost i primjenjivost informacija koje

dobijaju na studiju zadovoljili njihova očekivanja; 36.2% ispitanika u potpunosti smatra da praktična znanja, koja dobijaju na ovom studiju, u potpunosti odgovaraju njihovim potrebama.

U okviru varijable: *permanently stručno usavršavanje* rezultati istraživanja su pokazali da: 24.1% ispitanika redovno prate stručne časopise vezane za sport, rekreaciju i trenažni proces, a 3.4% rijetko; 15.5% ispitanika redovno čita stručnu literaturu iz oblasti sporta i rekreacije, a 1.7% rijetko; 3.4% ispitanika redovno pohađa seminare iz sporta, menadžmenta sporta i sl., a 36.2% nikada; 17.2% ispitanika redovno prate nove trendove u primjeni računarskih tehnologija, a 1.7% nikada; 10.3% ispitanika redovno pohađa kurseve za stručno usavršavanje u sportu, ali i izvan njega, a 37.9% nikada; 6.9% ispitanika redovno prati časopise koji se bave dijetetikom i zdravljem, a 3.4% nikada; 1.7% ispitanika redovno ide van države na stručna usavršavanja, a 75.9% nikada.

* * *

Iz priloženih rezultata t-testa vidljivo je da ispitanici muškog spola, generalno posmatrano, ne pokazuju statistički značajno razlike u stavovima ni na jednoj varijabli o uticaju sporta na život u odnosu na ispitanike ženskog spola.

Ukoliko posmatramo varijable pojedinačno, rezultati istraživanja su pokazali da:

- ispitanici muškog spola ne pokazuju statistički značajne razlike u stavovima ni na jednoj varijabli o uticaju sporta na život u odnosu na ispitanike ženskog spola;
- ispitanici muškog spola ne pokazuju statistički značajne razlike u stavovima ni na jednoj varijabli o razlozima upisa u višu trenersku školu u odnosu na ispitanike ženskog spola;
- ispitanici muškog spola pokazuju statistički značajne razlike samo u stavovima o očekivanju od studija i kvalitetu studija ($M=3.36$, $p=.043$) u odnosu na ispitanike ženskog spola;
- ispitanici muškog spola ne pokazuju statistički značajne razlike u stavovima ni na jednoj varijabli o permanentnom stručnom usavršavanju u odnosu na ispitanike ženskog spola.

Dakle, rezultati istraživanja nisu potvrdili našu prvu tezu: Pretpostavljamo da postoji statistički značajna povezanost između spola i stavova o uticaju sporta na život, razlozima upisa u višu

trenersku školu, očekivanjima od studija i kvalitetu studija, te permanentnom stručnom usavršavanju.

* * *

Varijabla starosna dob ne korelira statistički značajno (Tabela 15) sa varijablom: *uticaj sporta na život* ($r=-.027$, $p=.842$), varijablom: *razlog upisa na višu trenersku školu* ($r=-.215$, $p=.105$), varijablom: *očekivanja od studija* ($r=.062$, $p=.643$), varijablom: *kvalitet studija* ($r=-.044$, $p=.740$) niti sa varijablom permanentno obrazovanje ($r=.179$, $p=.178$).

Dakle, rezultati istraživanja nisu potvrdili našu drugu tezu: Pretpostavljamo da postoji statistički značajna povezanost starosne dobi ispitanika i stavova o uticaju sporta na život, razlozima upisa u višu trenersku školu, očekivanjima od studija i kvalitetu studija, te permanentnom stručnom usavršavanju.

* * *

Iz priloženih rezultata T-testa vidljivo je da ispitanici, koji se sportom bave više od devet godina, ne pokazuju statistički značajne razlike u stavovima, generalno, ni na jednoj varijabli korištenoj u istraživanju, u odnosu na ispitanike koje se sportom bave manje od devet godina.

To potvrđuje grafički prikaz na skater dijagramu 1, gdje je vidljivo da varijabla: *dužina bavljenja sportom* ne korelira statistički značajno (Tabela 15) sa varijablom: *uticaj sporta na život* ($r=.175$, $p=.190$), varijablom: *razlog upisa na višu trenersku školu* ($r=-.102$, $p=.445$), varijablom: *očekivanja od studija* ($r=.065$, $p=.629$), varijablom: *kvalitet studija* ($r=-.198$, $p=.136$) niti sa varijablom: *permanentno obrazovanje* ($r=.248$, $p=.060$).

Dakle, rezultati istraživanja nisu potvrdili našu treću tezu: Pretpostavljamo da postoji statistički značajna povezanost između dužine bavljenja sportom i stavova o uticaju sporta na život, razlozima upisa u višu trenersku školu, očekivanjima od studija i kvalitetu studija, te permanentnom stručnom usavršavanju.

* * *

Ako sve varijable u istraživanju posmatramo generalno, iz rezultata T-testa vidljivo je da ispitanici, koji se sportom bave aktivno pokazuju statistički značajne razlike u stavovima o uticaju sporta na život ($M=34.1$, $p=.035$), te stavovima o razlozima upisa u višu trenersku školu ($M=14.1$, $p=.034$) u odnosu na ispitanike koji se sportom bave rekreativno.

Kada izdvojeno posmatramo varijable, rezultati istraživanja su pokazali sljedeće:

- u okviru varijable *uticaj sporta na život*, iz rezultata T-testa vidljivo je da ispitanici, koji se sportom bave aktivno, pokazuju statistički značajne razlike u stavovima o istrajnosti i upornosti u okviru varijable: *o uticaju sporta na život*, te stavovima o uticaju sporta na udaljavanje od poroka u okviru varijable: *o uticaju sporta na život* u odnosu na ispitanike koje se sportom bave rekreativno;
- iz rezultata t-testa vidljivo je da ispitanici koji se sportom bave aktivno pokazuju statistički značajne razlike u stavovima o sticanju dodatnih znanja i iskustava u okviru varijable: *razlozi upisa na višu trenersku školu*, u stavovima o cilju da se kvalitetnije bave trenažnim poslom, te *stavovima da će upisom na višu trenersku školu osigurati dalji razvoj u sportu u odnosu na ispitanike koje se sportom bave rekreativno*;
- iz rezultata T-testa vidljivo je da ispitanici, koji se sportom bave aktivno, pokazuju statistički značajne razlike u stavovima da od studija očekuju pretežno teorijske informacije jer su već dovoljno upućeni u praktičnu realizaciju trenažnog procesa u odnosu na ispitanike koje se sportom bave rekreativno;
- iz rezultata T-testa vidljivo je da ispitanici, koji se sportom bave aktivno, ne pokazuju statistički značajne razlike u stavovima ni na jednoj varijabli o permanentnom stručnom usavršavanju u odnosu na ispitanike koji se sportom bave rekreativno.

Dakle, rezultati istraživanja nisu potvrdili našu četvrtu tezu: Pretpostavljamo da postoji statistički značajna povezanost između trenutnog angažmana u sportu i stavova o uticaju sporta na život, razlozima upisa u višu trenersku školu, očekivanjima od studija i kvalitetu studija, te permanentnom stručnom usavršavanju.

LITERATURA

Pehar-Zvačko, L.: *Slobodno vrijeme mladih ili...*, Svjetlost, Sarajevo, 2003.

- Halmi, A.: *Temelji kvantitativne analize u društvenim znanostima, kvantitativni pristup u socijalnome radu*, Alinea, Zagreb, 1999.
- Dizdarević, I.: *Psihologija masovnih komunikacija*, Humanitarno udruženje građana «Žena 21», Sarajevo, 1997.
- Potkonjak, N. i Bandur, V.: *Pedagoška metodologija*, Naučna knjiga, Beograd, 1999.

الأستاذ الدكتور رفیق تشاتیتش

خلاصة البحث

موضوع هذا البحث دراسة حيوية شاملة للرياضة. البحث علمي وهدفه الوصول إلى الإجابة على السؤال: هل توجد فوارق إحصائية كبيرة في مواقف الذين شملهم الاستبيان تجاه تأثير الرياضة على الحياة، وأسباب الانضمام إلى كلية المدربين، والنتائج المتوقعة من الدراسة في هذه الكلية وطرق التطوير المستمر للمهارات.

ثم السؤال الثاني: هل العمر ومدة ممارسة الرياضة وكيفيةها تؤثر في المواقف حول تأثير الرياضة على الحياة.

والشريحة المختارة في بحثنا هذا 58 طالبا في كلية المعلمين.

LIFE-LONG STUDY ON SPORTS

Summary

The theme of this paper is life-long study on sports. It is a research paper and its aim is to examine if there is statistically important difference in examinees' attitudes regarding the way sport influences life, the reasons for enrolling the Trainer Academy, expectations, education quality and the ways of permanent improving.

Another aim of the research is examining if age, duration and way of practicing sports influence opinions on the ways sport affects life, reasons for enrolling the Trainer Academy, expectations, education quality and the ways of permanent improving.

Our research sample is a group of 58 freshmen of the Trainer Academy.